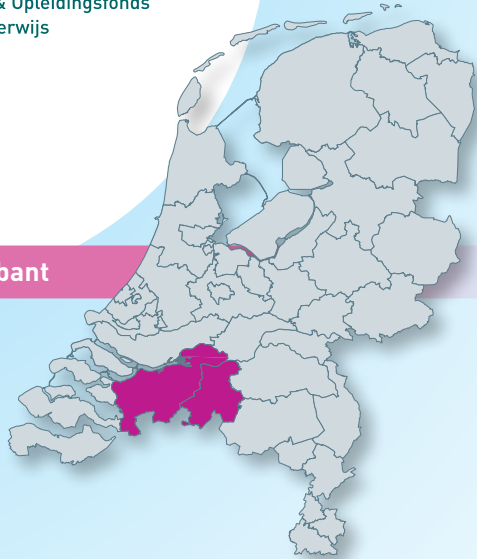


## West- en Midden-Brabant



De arbeidsmarkt in het voortgezet onderwijs is in belangrijke mate een regionale arbeidsmarkt. Dit betekent dat ontwikkelingen in de ene regio niet per definitie hetzelfde zijn als in een andere regio. Voor de sector is het daarom van belang niet enkel zicht te hebben op landelijke ontwikkelingen, maar ook een duidelijk beeld te hebben van ontwikkelingen in de regio. Om de sector hierin te ondersteunen heeft Voion, het Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds voortgezet onderwijs, achttien regionale arbeidsmarktanalyses opgesteld. Hierin worden cijfermatige ontwikkelingen op de arbeidsmarkt in het voortgezet onderwijs op regionaal niveau inzichtelijk gemaakt. Er zijn veertien regionale arbeidsmarktanalyses beschikbaar en vier analyses gericht op de G4. Samen bieden deze analyses een landelijke dekking. In deze regionale arbeidsmarktanalyse wordt ingegaan op de arbeidsmarkt in de regio West- en Midden-Brabant. Deze regio bestaat uit de RPA-regio's West-Brabant en Midden-Brabant.

### Ontwikkeling aantal leerlingen, 2012 - 2016

Bron: Scenariomodel-VO

+4,2%

### Prognose aantal leerlingen, 2017 - 2021

Bron: Scenariomodel-VO

-7,5%

inclusief vavo leerlingen en inclusief lwoo

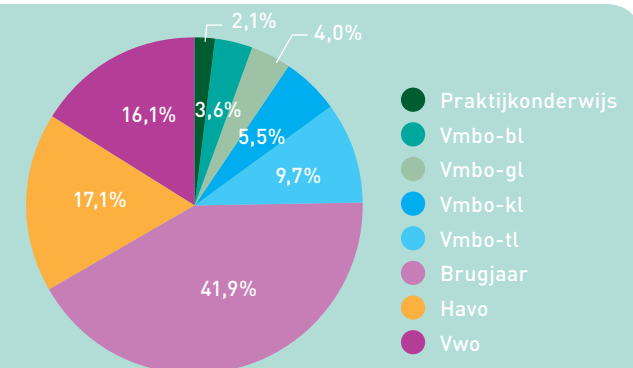
Tussen 2012 en 2016 is het aantal leerlingen in het voortgezet onderwijs landelijk gezien met ruim 5 procent toegenomen. Ook in de regio West- en Midden-Brabant zien we in deze periode een toename van het aantal leerlingen. Tussen 2012 en 2016 nam het aantal leerlingen in deze regio met ruim 4 procent toe, tot 65.312 leerlingen in 2016. Niet op elke schoolsoort nam het aantal leerlingen in dezelfde mate toe. In deze regio is het aantal leerlingen het sterkst toegenomen op het vmbo-gl (bijna 27 procent). Op het vmbo-bl nam het aantal leerlingen juist af (4 procent). Het aantal leerlingen nam met ruim 4 procent het sterkst toe in West-Brabant.

Na de krimp in het basisonderwijs zal ook het voortgezet onderwijs de komende jaren te maken krijgen met een teruglopend aantal leerlingen. Landelijk wordt tussen 2017 en 2021 een daling van bijna 5 procent verwacht. Ook in de regio West- en Midden-Brabant zal het aantal leerlingen in deze periode dalen, tot 59.082 leerlingen in 2021. Dit komt neer op een daling van zo'n 8 procent. De krimp in deze regio is met een daling van ongeveer 10 procent het sterkst zichtbaar in West-Brabant. Kijkend naar de verschillende schoolsoorten wordt in deze regio op de havo de sterkste krimp verwacht (circa 12 procent).



### Aandeel leerlingen naar schoolsoort, 2016

Bron: Scenariomodel-VO



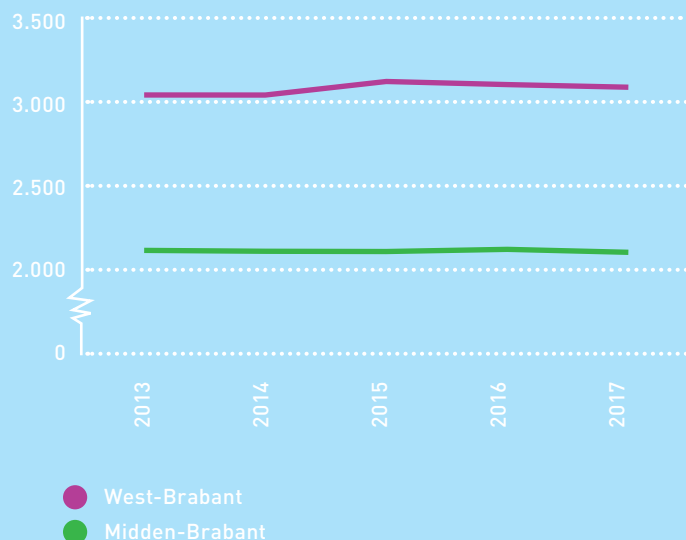


### Werkgelegenheid stijgt

In de regio West- en Midden-Brabant werken in 2017 6.439 personen in het voortgezet onderwijs. Samen werken zij 5.162 fte. Ten opzichte van 2013 is het aantal fte in deze regio met 0,7 procent gestegen. Ook het aantal werkzame personen nam in deze periode toe, in totaal met 0,4 procent. In Nederland is het aantal fte in dezelfde periode minder dan 1 procent toegenomen, terwijl het aantal werkzame personen met 1,4 procent is toegenomen. De werkgelegenheid (in fte) is in deze regio het sterkst gestegen in West-Brabant: hier steeg de werkgelegenheid tussen 2013 en 2017 met ruim 1 procent, tot 3.078 fte. In Midden-Brabant daalde de werkgelegenheid licht, tot 2.083 fte.

### Ontwikkeling werkgelegenheid (in fte), 2013 - 2017

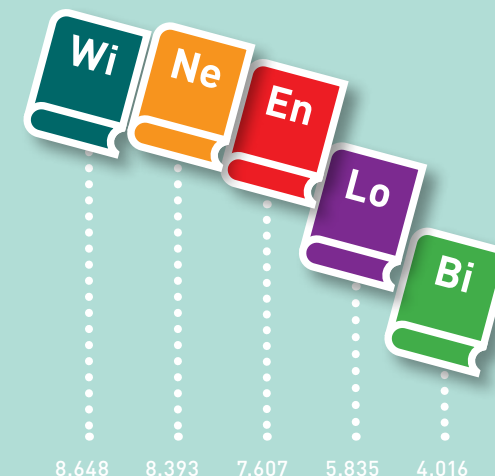
Bron: DUO



In West- en Midden-Brabant worden in totaal 82.036 lesuren gedoceerd.<sup>1</sup> De meeste van deze lesuren worden gedoceerd in West-Brabant (52.357 lesuren), terwijl de minste lesuren worden gedoceerd in Midden-Brabant (29.679 lesuren). In beide RPA-regio's in West- en Midden-Brabant wordt het grootste aandeel lesuren gedoceerd op het vmbo. Dit is het meest zichtbaar in West-Brabant. Dit zegt echter niet dat hier veel vmbo-leerlingen wonen: het aandeel vmbo-leerlingen wordt namelijk bepaald door het aantal schoolvestigingen die in de regio dit onderwijstype aanbieden. Ook in Nederland wordt het grootste aandeel lesuren (ruim 45 procent) gedoceerd op het vmbo. In deze regio worden de meeste lesuren gedoceerd voor de vakken wiskunde, Nederlands, Engels, lichamelijke opvoeding en biologie.

### Top 5: Avo-vakken met hoogste aantal lesuren, 2016

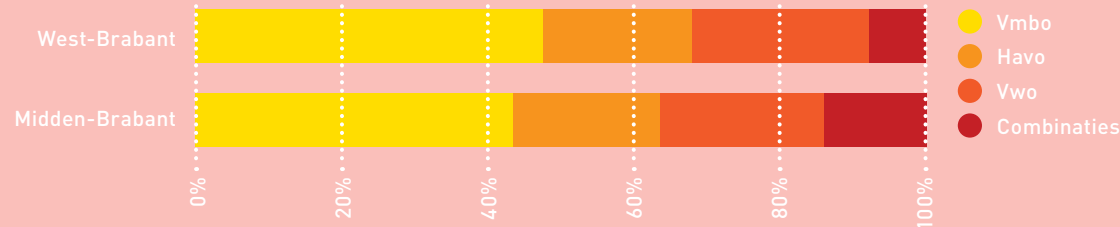
Bron: IPTO, CentERdata



exclusief praktijkonderwijs en isk

### Aandeel lesuren naar schoolsoort, 2016

Bron: IPTO, CentERdata



exclusief praktijkonderwijs en isk

<sup>1</sup> Gebaseerd op cijfers met peildatum 1 oktober 2016.

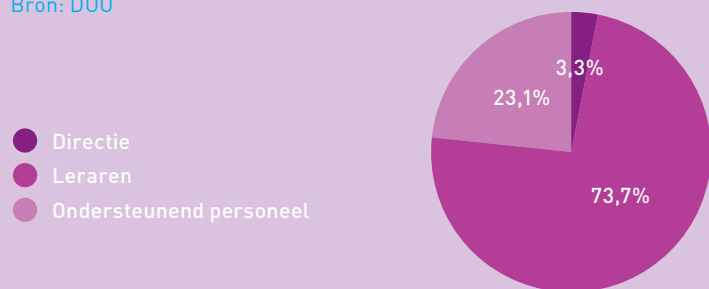


### Samenstelling personeel

Het onderwijs is een relatief vergrijsde sector. Dat geldt ook voor het voortgezet onderwijs. Gemiddeld is in Nederland bijna 29 procent van de leraren<sup>2</sup> een 55-plusser. In West- en Midden-Brabant is een even groot aandeel van de leraren 55-plus: bijna 29 procent in 2017. In deze regio, maar ook in Nederland, is vooral onder het directiepersoneel een groot aandeel 55-plussers werkzaam. Kijken we in meer detail naar de regio, dan zien we dat vooral in West-Brabant veel 55-plussers werkzaam zijn, namelijk 28,9 procent van de leraren en 67,3 procent van het directiepersoneel.

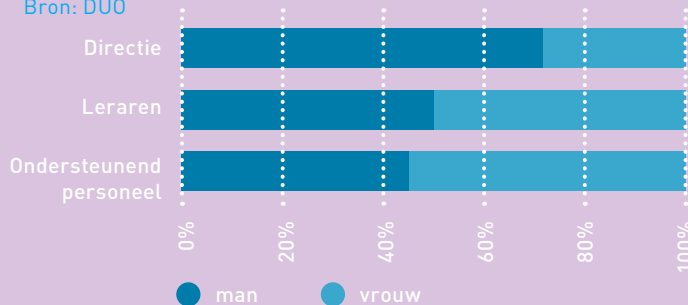
#### Samenstelling personeel (in fte), 2017 ...naar functie

Bron: DUO



#### Samenstelling personeel (in fte), 2017 ...naar geslacht

Bron: DUO



Het onderwijs staat ook bekend als een sector waar relatief veel vrouwen werken. In het voortgezet onderwijs is hier in mindere mate sprake van dan in het primair onderwijs. In Nederland is iets minder dan de helft van de leraren in het voortgezet onderwijs vrouw (ruim 49 procent), terwijl onder het directiepersoneel een ruime minderheid van het personeel vrouw is (33 procent). Dit beeld zien we ook in deze regio: 49,9 procent van de leraren en 28,3 procent van het directiepersoneel is vrouw. In West-Brabant is het grootste aandeel vrouwen werkzaam.

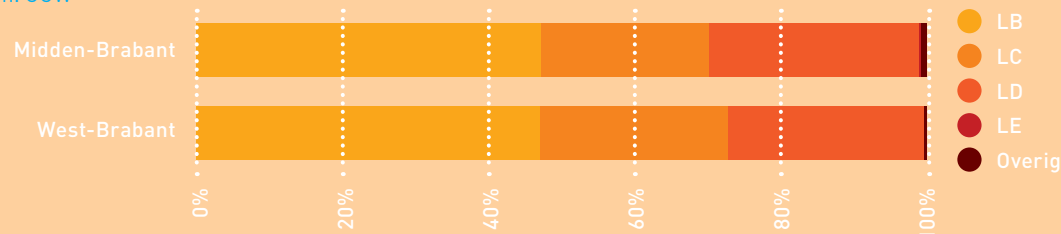
Een ruime meerderheid van het personeel in West- en Midden-Brabant, ruim 73 procent, is werkzaam als leraar. Het overige personeel is werkzaam als onderwijsondersteunend personeel (circa 23 procent) of als directiepersoneel (ruim 3 procent). Ter vergelijking: in Nederland is 72,5 procent van het personeel werkzaam als leraar, circa 24 procent als onderwijsondersteunend personeel en ruim 3 procent als directiepersoneel.

In West- en Midden-Brabant werkt een meerderheid van het personeel op basis van een aanstelling van meer dan 0,8 fte (ruim 63 procent). Dit zien we vooral bij het directiepersoneel, waar ruim 96 procent werkt op basis van een aanstelling van meer dan 0,8 fte. Dit komt overeen met het landelijke beeld. In Nederland werkt ruim 62 procent van het personeel en bijna 96 procent van het directiepersoneel op basis van een aanstelling van meer dan 0,8 fte.

Een ruime meerderheid van het personeel in deze regio, ruim 86 procent, heeft een vast dienstverband. Dit is vergelijkbaar met het landelijke beeld. In vergelijking met het directiepersoneel en ondersteunend personeel hebben leraren in deze regio relatief vaak een tijdelijk dienstverband. In 2017 heeft ruim 14 procent van de leraren een tijdelijk dienstverband.

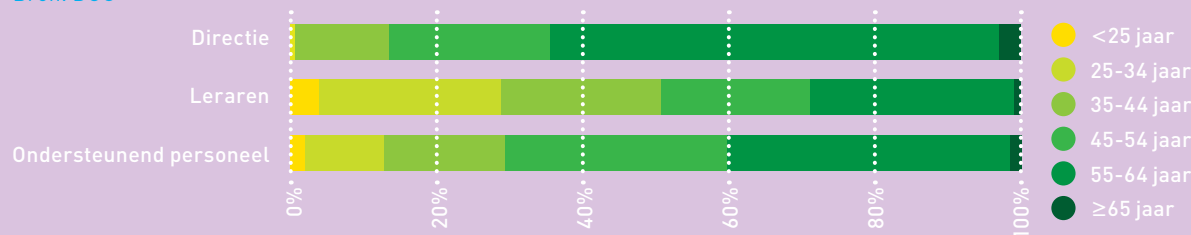
#### Functiemix: aandeel leraren per salarisschaal (in fte), 2016

Bron: Min. OCW



#### Samenstelling personeel (in fte), 2017 ...naar leeftijd

Bron: DUO



<sup>2</sup> De gegevens over leraren in het onderdeel 'samenstelling personeel' zijn inclusief gegevens over LIO's.



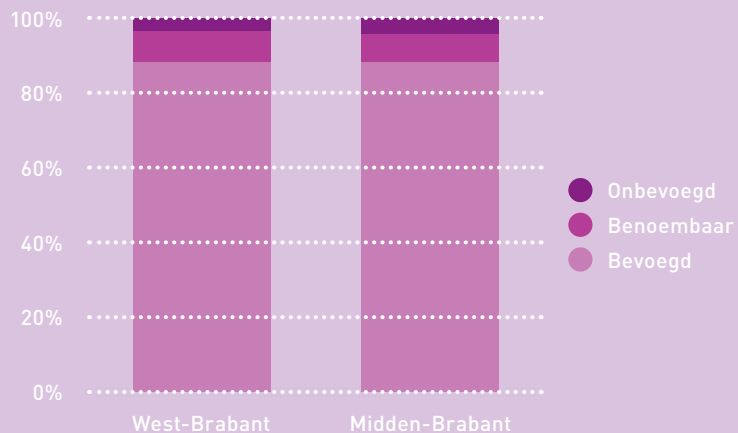
### Meeste lesuren bevoegd gegeven

In 2016 wordt bijna 87 procent van alle lesuren in Nederland bevoegd gegeven.<sup>3</sup> In West- en Midden-Brabant wordt iets vaker bevoegd lesgegeven. Zowel in West-Brabant als in Midden-Brabant wordt zo'n 88 procent van alle lesuren bevoegd gegeven.

Wanneer in meer detail gekeken wordt naar het aandeel onbevoegd gegeven lesuren, dan is te zien dat in deze regio in Midden-Brabant het grootste aandeel onbevoegd gegeven lesuren wordt gedoceerd op het vmbo (bijna 6 procent). In West-Brabant is een soortgelijk beeld te zien. Ook daar wordt het grootste aandeel onbevoegde lesuren gegeven op het vmbo (bijna 5 procent).

### Aandeel bevoegd, benoembaar en onbevoegd gegeven lessen, 2016

Bron: IPTO, CentERdata



exclusief praktijkonderwijs en isk

### Instroom van leraren via lerarenopleiding

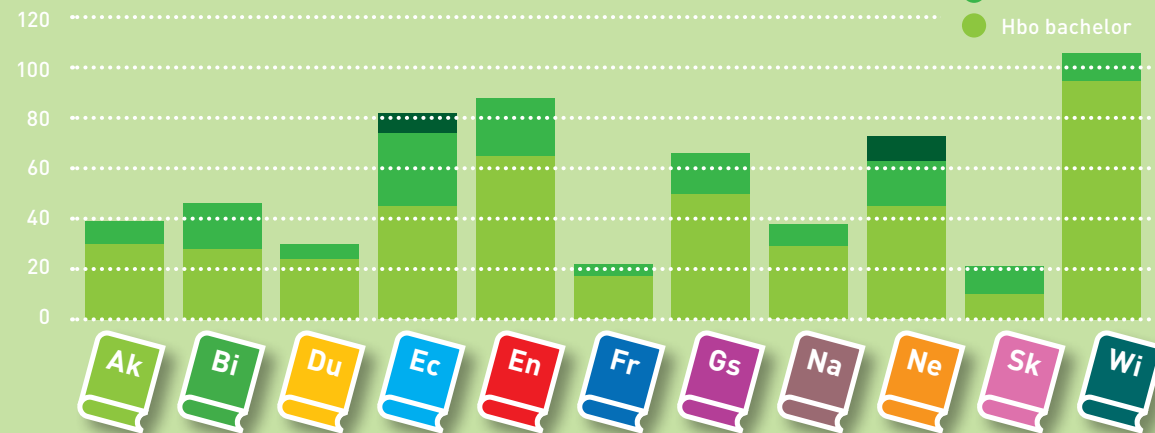
Voor de instroom van nieuwe leraren zijn scholen primair aangewezen op de lerarenopleidingen. Belangrijk is daarbij voor welke vakken leraren worden opgeleid. Het aantal gediplomeerden kan per vak, maar ook per graadgebied, verschillen. Op hogescholen en universiteiten in West- en Midden-Brabant<sup>4</sup> zijn in 2016 de meeste studenten afgestudeerd als leraar wiskunde (106 gediplomeerden). Hierna volgen de opleidingen tot leraar Engels en leraar economie. Landelijk gezien zijn Engels, Nederlands en economie het meest populair. Afgestudeerden volgen vooral hbo bachelor opleidingen en in mindere mate een hbo master of universitaire lerarenopleiding. Dat zien we zowel in deze regio als in Nederland.

Ook afgestudeerden uit andere regio's kunnen naar West- en Midden-Brabant komen om te werken als leraar. Bovendien kunnen afgestudeerden uit deze regio ervoor kiezen in een andere regio te gaan werken of kunnen zij kiezen voor een baan in een andere sector. Het aantal afgestudeerden dat daadwerkelijk beschikbaar is als leraar kan daardoor hoger of lager uitvallen dan het aantal afgestudeerden in deze regio. In de andere regionale arbeidsmarktanalyses vindt u een overzicht van afgestudeerden in aangrenzende regio's.



### Aantal gediplomeerden lerarenopleidingen, 2016

Bron: DUO en Vereniging Hogescholen



Deze cijfers zijn gebaseerd op gegevens van de volgende hogescholen/universiteiten: Tilburg University; Fontys Hogescholen, Tilburg

<sup>3</sup> Dit betreft alle lesuren waarvoor een bevoegdheid kan worden vastgesteld.

<sup>4</sup> De gegevens over het aantal gediplomeerden per hogeschool zijn gebaseerd op de vestigingsgemeente van de hogeschool. Een hogeschool kan meerdere vestigingen hebben in verschillende gemeenten. Om dit zo gedetailleerd mogelijk in beeld te brengen, wordt gekeken naar de gemeente waar elke vestiging is gevestigd. De gegevens over de ulo's kunnen niet op dit detailniveau ontsloten worden. Er worden, omwille van de overzichtelijkheid, geen gegevens gepresenteerd van hogescholen of universiteiten in andere regio's. Ook worden er alleen gegevens gepresenteerd van een

aantal geselecteerde vakken. Dit betekent dat er ook voor andere vakken lerarenopleidingen kunnen zijn. Ook zijn er opleidingen met daarin een afstudeerrichting tot leraar of waarvan de afstudeerrichting leidt tot een bevoegdheid. Dit geldt bijvoorbeeld voor opleidingen zoals de educatieve master Geesteswetenschappen en Educatie en Communicatie in de Wiskunde en Natuurwetenschappen. Omdat niet uit de cijfers kan worden herleid welke afstudeerrichting wordt gekozen, worden deze opleidingen in deze infographic buiten beschouwing gelaten.



### Verwachte tekorten aan leraren

De werkgelegenheid voor leraren in Nederland zal de komende jaren dalen. In totaal wordt tussen 2018 en 2023 een daling van bijna 5 procent verwacht. Ook in West- en Midden-Brabant zal de werkgelegenheid afnemen, tot 3.419 fte in 2023. Dit komt neer op een daling van ruim 5 procent. De sterkste daling zien we in deze periode in Midden-Brabant. Hier daalt de werkgelegenheid naar verwachting met zo'n 6 procent.

Ondanks een dalende werkgelegenheid zijn er in Nederland de komende jaren toch tekorten aan leraren te verwachten. Dit wordt onder andere veroorzaakt doordat leraren uitstromen, bijvoorbeeld naar pensioen, terwijl de instroom van nieuwe leraren beperkt is. Wel zijn er regionale verschillen en verschillen per vak.

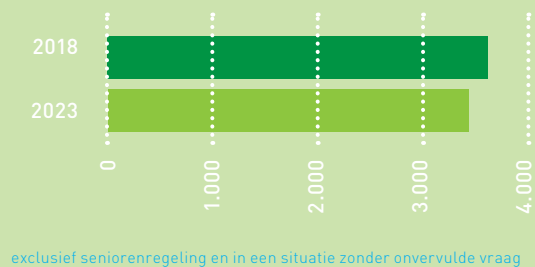
Kijken we in meer detail naar de situatie in West- en Midden-Brabant, dan zien we dat hier sprake is van een dalende vervangingsvraag<sup>5</sup>. Tussen 2018 en 2023 daalt de vervangingsvraag van 210 fte naar 153 fte. De instroom van leraren, vanuit de lerarenopleidingen of vanuit de stille reserve, stijgt licht in deze periode, van 128 fte tot 131 fte. Gecombineerd met de ontwikkeling van de werkgelegenheid betekent dit dat de onvervulde vraag<sup>6</sup> voor leraren in West- en Midden-Brabant, bij ongewijzigd beleid, zal toenemen. In 2018 wordt in West- en Midden-Brabant een tekort van 21 fte verwacht. Dit loopt op tot een tekort van 44 fte in 2023. Het grootste absolute tekort wordt verwacht in West-Brabant (28 fte in 2023). In Midden-Brabant is het absolute tekort met 16 fte in 2023 het kleinst. Ook in Nederland neemt de onvervulde vraag in deze periode toe, van 404 fte in 2018 tot 789 fte in 2023.

<sup>5</sup> Dit is de vraag naar nieuwe leraren die optreedt omdat personen uit de sector stromen (pensioen of anderszins), minder gaan werken (inclusief verandering in gebruik van de seniorenregeling), of een andere functie binnen de sector gaan bekleden. In het algemeen is de uitstroom uit de sector veruit de grootste component van de vervangingsvraag.

<sup>6</sup> Dit is de onvervulde werkgelegenheid die resteert na instroom. Daarbij geldt: verandering onvervulde vraag = verandering werkgelegenheid + vervangingsvraag - instroom.

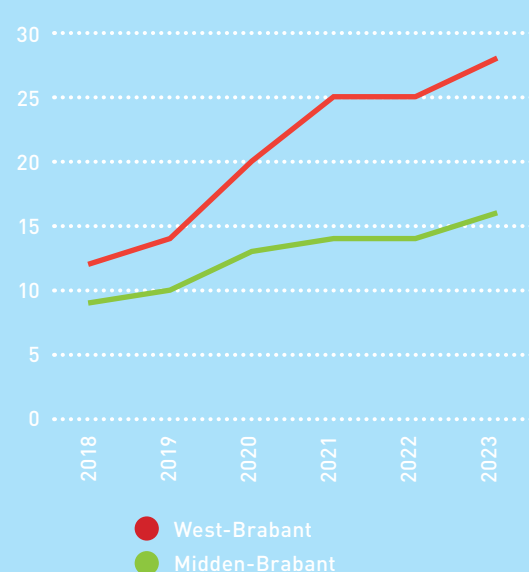
### Prognose werkgelegenheid leraren (in fte)

Bron: Mirror, CentERdata



### Prognose onvervulde vraag leraren (in fte)

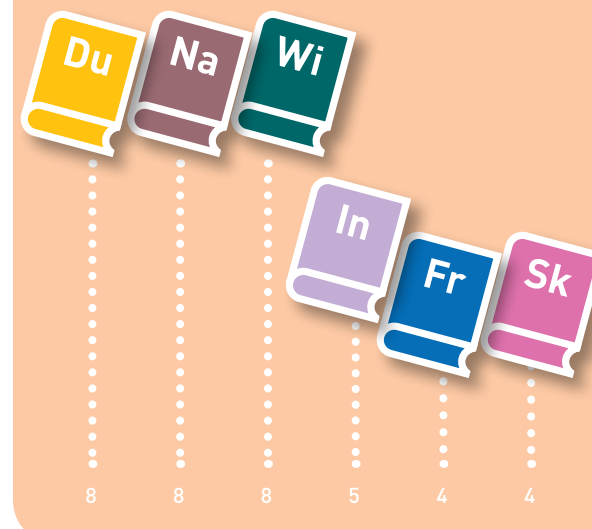
Bron: Mirror, CentERdata



Niet voor elk vak wordt een even groot tekort verwacht. In deze regio zien we dat de grootste tekorten in absolute zin worden verwacht voor de vakken Duits, natuurkunde, wiskunde en informatica. Zo wordt voor Duits in 2023 een tekort van 8 fte voorspeld. Ook in Nederland zijn dit de vakken waar, in absolute zin, grote tekorten worden verwacht.

### Top 6: onvervulde vraag leraren per vak (in fte), 2023

Bron: Mirror, CentERdata



## Meer informatie over de arbeidsmarkt?

Voion helpt de vo-sector bij het realiseren van een goed werkende en toekomstbestendige arbeidsmarkt met voldoende en goed gekwalificeerd personeel. Op onze website [www.voion.nl](http://www.voion.nl) vindt u meer arbeidsmarktgegevens en informatie over de projecten en activiteiten van Voion op dit terrein.

## Toekomstscenario's

Wilt u weten welke gevolgen recente ontwikkelingen, zoals leerlingendaling, hebben voor uw meerjarenbegroting, formatie en de huisvesting van uw school? Op [www.scenariomodel-vo.nl](http://www.scenariomodel-vo.nl) rekent u eenvoudig verschillende scenario's door.

## Vragen of advies nodig?

Heeft u een vraag naar aanleiding van de regionale arbeidsmarktanalyses? Of wilt u meer informatie op het gebied van Arbeidsmarkt & mobiliteit? De regioadviseurs van Voion helpen u graag verder. Bel 070-376 5756 of stuur een e-mail naar [info@voion.nl](mailto:info@voion.nl).

## Over Voion

Voion, het Arbeidsmarkt & Opleidingsfonds voor het voortgezet onderwijs, zet zich in om samen met scholen vraagstukken op te lossen op het gebied van arbeidsmarkt, loopbaan, professionalisering en veilig, gezond en vitaal werken. Voion ondersteunt schoolbesturen, directies, P&O'ers, mr-en, arbocoördinatoren, maar ook docenten, oop'ers en sociale partners. Voion ontsluit kennis, doet onderzoek, ontwikkelt nieuwe instrumenten en adviseert en begeleidt scholen in (pilot)projecten. Ook initieert en faciliteert Voion netwerken op verschillende niveaus, publiceert good practices en biedt trainingen aan. Voion werkt voor en samen met werkgevers en werknemers in het voortgezet onderwijs, en wordt bestuurd door de sociale partners in het voortgezet onderwijs.

## Disclaimer

Voion is zich volledig bewust van de taak zo betrouwbaar mogelijke informatie te verzorgen. Deze infographic is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Niettemin kan zij geen aansprakelijkheid aanvaarden voor eventueel voorkomende onjuistheden.

## Voion

Postbus 556  
2501 CN Den Haag  
Tel: 070-376 5756  
e-mail: [info@voion.nl](mailto:info@voion.nl)  
[www.voion.nl](http://www.voion.nl)

